USTAWA

z dnia ..... 2020 r.

o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych

Art. 1. W ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374) po art. 15 dodaje się art. 15a i 15b w brzmieniu:

„Art. 15a. 1. W przypadku objęcia uczestnika postępowania przed sądami powszechnymi, Sądem Najwyższym, sądami administracyjnymi, sądami wojskowymi, a także przed sądami dyscyplinarnymi lub pełnomocnika bądź obrońcy strony takiego postępowania leczeniem, hospitalizacją, kwarantanną lub nadzorem epidemiologicznym, w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284, 322 i 374), w związku z zarażeniem albo podejrzeniem zarażenia wirusem COVID-19 albo zachorowania na chorobę zakaźną wywoływaną tym wirusem, postępowanie takie ulega zawieszeniu z mocy prawa ze skutkiem od dnia rozpoczęcia leczenia, hospitalizacji, kwarantanny lub nadzoru epidemiologicznego do dnia ich zakończenia. Zawieszeniu ulega również bieg terminów procesowych, w tym terminów do złożenia środków odwoławczych, które rozpoczęły się i nie upłynęły przed datą wskazaną wyżej jako datą,od której zawieszenie wywołuje skutki związane z przyczyną zawieszenia.

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, obowiązana jest powiadomić sąd o zaistnieniu przesłanki zawieszającej wymienionej w ust. 1, chyba że ze względu na stan zdrowia lub sytuację w jakiej się znajduje nie ma takiej możliwości. Powiadomienie może nastąpić telefonicznie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344) lub za pomocą innych środków łączności. Treść tego powiadomienia utrwala się w aktach sprawy w formie notatki urzędowej lub wydruku nadesłanej wiadomości.

3. Niestawiennictwo osób wezwanych przez sąd lub organ procesowy z przyczyn wskazanych w ust. 1 uznaje się za usprawiedliwione. Przepisów ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz. U. poz. 849 oraz z 2011 r. poz. 622) oraz przepisów innych ustaw wymagających przedłożenia zaświadczenia lekarza sądowego na usprawiedliwienie nieobecności nie stosuje się.

4. W okresie zawieszenia postępowania z przyczyn wskazanych w ust. 1, skutki doręczenia korespondencji nie następują.

5. Wszelkie czynności procesowe dokonane w okresie zawieszenia postępowania z przyczyn wskazanych w ust. 1, należy powtórzyć.

6. Sąd lub organ procesowy zawiadamia wszystkich zainteresowanych o zawieszeniu postępowania z przyczyn wskazanych w ust. 1 telefonicznie lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną lub za pomocą innych środków łączności.

7. Osoba, o której mowa w ust. 1, obowiązana jest przedstawić sądowi dokumentację potwierdzającą przyczyny zawieszenia postępowania lub nieobecności, niezwłocznie po zakończeniu leczenia, hospitalizacji, kwarantanny lub nadzoru epidemiologicznego.

Art. 15b. Przepisy art. 15a stosuje się odpowiednio do innych postępowań w szczególności przed organami administracyjnymi, podatkowymi, organami dochodzeniowymi, organami ścigania, w tym Prokuraturą, Policją oraz Strażą Graniczną.".

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Cel regulacji

Pojawienie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wirusa SARS-CoV-2 i rosnąca liczba stwierdzonych przypadków zakażenia tym wirusem, a także osób objętych kwarantanną, doprowadziły do uchwalenia ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Tempo prac legislacyjnych spowodowało, że nie wszystkie sfery życia społecznego zostały w tej regulacji uwzględnione. Do takich należy wymiar sprawiedliwości, a w szczególności kwestia działania sądów i organów procesowych w sytuacji zarażenia lub podejrzenia zarażenia wirusem uczestników postępowania lub pełnomocników stron, czy obrońców skutkującego koniecznością ich odosobnienia i niemożnością uczestniczenia w postępowaniach i czynnościach procesowych. Zachodzi również potrzeba objęcia szczególnymi regulacjami związanymi z zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2 uczestników innych postępowań toczących się przed organami administracji, organami dochodzeniowo-śledczymi, organami podatkowymi, etc.

Przedkładany projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych ma na celu wprowadzenie do tej ustawy przepisów, które uzupełnią już obowiązujące we właściwych kodeksach zasady zawieszania postępowań, gdyż zawieszenie postępowania daje właściwą ochronę prawną osobom dotkniętym skutkami szerzenia się wirusa. . Przez to zrealizowany zostanie postulat ograniczenia do minimum groźby zakażenia wirusem COVID-19 również w związku z toczącymi się postępowaniami przed szeroko rozumianymi organami wymiaru sprawiedliwości, administracji oraz organami ścigania.

Obecny stan prawny w obszarze objętym projektowaną regulacją

Kodeks postępowania cywilnego w art. 173 przewiduje zawieszenie postępowania z mocy prawa jedynie z powodu zaprzestania czynności przez sąd wskutek siły wyższej. Z urzędu sąd zawiesza postępowanie m. in. w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego, utraty przez nich zdolności procesowej, utraty przez stronę zdolności sądowej lub utraty przez przedstawiciela ustawowego charakteru takiego przedstawiciela (art. 174 § 1 pkt 1). Te jednak przyczyny nie przystają do wystąpienia zagrożenia zarażeniem wirusem SARS-CoV-2.

.

Kodeks postępowania karnego ogranicza możliwość zawieszenia postępowania z urzędu jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania, a w szczególności jeżeli nie można ująć oskarżonego albo nie może on brać udziału w postępowaniu z powodu choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby (art. 22 § 1).

Kodeks postępowania administracyjnego zawiera w art. 97 § 1 regulację niemal bliźniaczą do tej z kodeksu postępowania cywilnego – organ administracji publicznej zawiesza postępowanie:

1) w razie śmierci strony lub jednej ze stron, jeżeli wezwanie spadkobierców zmarłej strony albo zarządcy sukcesyjnego do udziału w postępowaniu nie jest możliwe i nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 30 § 5, a postępowanie nie podlega umorzeniu jako bezprzedmiotowe (art. 105);
2) w razie śmierci przedstawiciela ustawowego strony;
3) w razie utraty przez stronę lub przez jej ustawowego przedstawiciela zdolności do czynności prawnych, etc.

– brak przepisu o zawieszeniu postepowania z mocy prawa wskutek siły wyższej.

Podobne przykłady można mnożyć. Istotne jest, że do tej pory ustawodawca nie stawał przed wyzwaniem zagrożenia epidemią, czy inną klęską żywiołową na skalę kraju i nie zawarł w obowiązujących przepisach rozwiązań umożliwiających zawieszenie postępowań sądowych i sądowo-administracyjnych z mocy prawa z powodu siły wyższej.

Omówienie projektu ustawy

Projekt ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych polega na dodaniu do nowelizowanej ustawy dwóch przepisów: art. 15a i art. 15b. Istotą projektowanej regulacji jest zabezpieczenie zarówno interesów stron i ich przedstawicieli, pełnomocników lub obrońców w wypadku zachorowania lub podejrzenia zarażenia wirusem, ale także innych uczestników procesów, jak oskarżyciele posiłkowi i ich pełnomocnicy, interwenienci główni, uboczni, czy przypozwani (zanim staną się interwenientami ubocznymi).

Skutek zawieszenia postępowania z mocy prawa jest najwłaściwszą formą ochrony, albowiem nie wymaga wydania orzeczenia przez sąd lub organ, nie wymaga jego doręczania, nie wymaga uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w przedmiocie zawieszenia. Osoba chora lub izolowana chroniona jest od czasu rozpoczęcia leczenia lub od czasu objęcia jej kwarantanną lub nadzorem epidemiologicznym, do czasu ustania przeszkody.

Dlatego nie bez znaczenia jest też aspekt podniesienia poziomu ekonomiki postępowania poprzez zapobieżenie, z chwilą powzięcia przez sąd wiadomości o przyczynie zawieszenia postępowania z mocy prawa, prowadzenia czynności, które następnie należałoby powtórzyć.

Art. 15a będzie tą właśnie oczekiwaną prawną podstawą zawieszenia z mocy prawa toczących się przed sądami postępowań, w szczególności: karnego, cywilnego, sądowo-administracyjnego i dyscyplinarnego w sytuacji, gdy uczestnik lub pełnomocnik albo obrońca strony takiego postepowania zostanie, wskutek stwierdzenia zakażenia lub podejrzenia zarażenia wirusem SARS-CoV-2, objęty leczeniem, hospitalizacją, kwarantanną albo nadzorem epidemiologicznym. Zawieszeniu ulegną również *de lege* terminy procesowe, w tym – co najważniejsze – terminy do wniesienia środków odwoławczych. Skutki doręczenia korespondencji nie następują. Czynności procesowe, które zostaną w okresie zawieszenia postępowania przeprowadzone, będą podlegały powtórzeniu po ustaniu przyczyny zawieszenia postępowania.

Z mocy prawa będą usprawiedliwione niestawiennictwa osób wezwanych na rozprawy i posiedzenia sądu i nie będzie trzeba przedstawiać zaświadczeń wymaganych przepisami ustawy o lekarzu sądowym.

Na sądzie spocznie obowiązek powiadomienia wszystkich zainteresowanych o zawieszeniu postępowania.

Osoba, po której stronie leżała przyczyna zawieszenia postepowania będzie obowiązana – po ustaniu tej przyczyny – udokumentować przed sądem wszelkie okoliczności, które spowodowały zawieszenie postępowania.

Art. 15b pozwala stosować odpowiednio przepisy art. 15a we wszystkich innych niż postępowaniach, w tym w postępowaniach przed organami administracyjnymi, podatkowymi, organami dochodzeniowymi, organami ścigania i Strażą Graniczną, a ponieważ w zamyśle projektodawcy było pozostawić ten katalog organów otwartym, przepisy te będzie można stosować w uzasadnionych przypadkach również przed innymi organami.

Omówienie skutków regulacji oraz oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Proponowane zmiany nie mają wpływu na budżet państwa lub budżety jednostek samorządów terytorialnych, nie wpływają również na rynek pracy, konkurencyjność w gospodarce oraz zasady związane ze swobodą prowadzenia działalności gospodarczej, a także rozwój regionalny.

Materia regulacji leży poza zakresem spraw regulowanych przez prawo Unii Europejskiej.